

ISTRAŽIVANJE EMOCIONALNOG DOBROSTANJA I SAGORIJEVANJA NA POSLU ZATVORSKOG OSOBLJA

Ljiljana Mikšaj - Todorović

Tihana Novak

Odsjek za kriminologiju
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu

SAŽETAK

Zbog nedostatka empirijskih podataka o osoblju hrvatskog penalnog sustava, provodi se znanstveni projekt* koji obuhvaća širok spektar njegovih obilježja od emocionalnog dobrostanja vezanog uz posao, do posljedica stresa, kao što je sagorijevanje na poslu.

Pri procjenama će se uzeti u obzir emocionalne, misaone i ponašajne komponente vezane uz posao kao i neke objektivne činjenice iz područja socijalno-demografskog statusa. U tom okviru ispituju se brojni aspekti ljudske aktualizacije na poslu s naglaskom na autonomiju, osobni rast, vještinu i pozitivne odnose. U području subjektivnog dobrostanja vezanog uz posao ispituje se zadovoljstvo poslom, te pozitivni i negativni afekti.

Osnovna teorijska ishodišta u istraživanju su eudaimonička i hedonistička perspektiva dobrostanja (Ryan, Deci, 2001), te dva teorijska gledišta obzirom na način generiranja subjektivnog dobrostanja: «bottom-up» i «top-down» (Diener, 1984; Costa, McCrae, Norris, 1981).

Ciljevi projekta su ispitati povezanost između aspekata ljudske aktualizacije i subjektivnog dobrostanja, kao i razlike u procjeni dobrostanja između zatvorskih djelatnika s obzirom na socijalno demografske varijable, ustrojbene jedinice u kojima rade i poziciju na poslu.

Osnovna je hipoteza da će različiti aspekti ljudske samoaktualizacije i subjektivnog dobrostanja vezani uz posao biti statistički značajno i pozitivno povezani.

Glavno istraživanje, temeljeno na kvantitativnoj metodologiji je u tijeku, a reprezentativnost uzorka bit će osigurana s minimalno 476 ispitanika, pri čemu će se voditi računa o zastupljenosti ispitanika prema kriterijima spola, dobi ustrojstvenih jedinica u kojima rade. Instrumenti primijenjeni u tu svrhu su: Work Locus of Control Scale (Spector, 1988), Job Satisfaction Survey (Spector, 1985), Factual Autonomy Scale (Spector, Fox, 2003), Organizational Constraints Scale (Spector, Jex, 1998), Physical Symptoms Inventory (Spector, Jex, 1998), Job-related Affective Well-being Scale (Van Katwyk, Fox, Spector, Kelloway, 2000), Maslach Burnout Inventory (Maslach, Jackson, 1981), Counterproductive Work Behavior (Spector, Fox, Penney, Bruursema, Goh, Kessler, 2003), Police Stress Questionnaire (McCreary, Thompson, M.M., 2006), Lifestyle stress test (Walters, 1998), Fear Checklist (Walters 1998), Values inventory (Walters, 1998) i Upitnik o socijalno-demografskim obilježjima i nekim karakteristikama posla (Novak, Mikšaj-Todorović, Josipović, 2007)

U idućoj fazi istraživanja, temeljenog na kvalitativnoj metodologiji, formirat će se nekoliko manjih reprezentativnih uzoraka koji će činiti fokus grupe za prikupljanje detaljnijih informacija u područjima istraživanja na koja ukažu podaci iz glavnog istraživanja.

Ključne riječi: emocionalno dobrostanje, osoblje, posao, stres, pregorijevanje

UVOD

Razvoj kriminologije započinje krajem 19. i početkom 20. stoljeća temeljnim pitanjem "zašto čovjek čini kaznena djela" te se u okviru reagiranja na postavke klasične krivično pravne škole analize i istraživanja orijentiraju prvenstveno na počinitelje kaznenih djela, u smislu izučavanja etiologije kriminaliteta i posljedično tome, kaznenog procesuiranja počinitelja, uključujući i fazu izvršavanja kaznenih

sankcija. Penološka literatura obimno iscrpljuje ideološke, teorijske i praktične aspekte izvršavanja kaznenih sankcija, također, pretežito polazeći od uloge samog počinitelja u tom procesu. Tek se u posljednjih dvadesetak godina ozbiljnije progovara o poziciji osoblja koje je zaduženo za provođenje tih sankcija pri čemu je naglasak na zatvorskom osoblju. To i nije začudno s obzirom kako općenito prevladava mišljenje da je raditi u penalnim ustano-